

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

AKSARAY AĞAÇÖREN BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	8
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	12
7. DENETİM BULGULARI	12

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	2
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	3
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	6
Tablo 8: Personel Gideri Oranının Detaylı Hesaplaması	35

KISALTMALAR

EKAP:	Elektronik Kamu ALımları Platformu
GPS:	Global Positioning System(Küresel Konumlama Sistemi)
KDV:	Katma Değer Vergisi
KHK:	Kanun Hükmünde Kararname
SGK:	Sosyal Güvenlik Kurumu
TL:	Türk Lirası

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Gerçek Durumu Yansıtması
2. İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin Katma Değer Vergisinin İndirim Konusu Yapılması
3. Maddi Duran Varlıklara İlişkin Amortisman İşlemlerinin Hatalı Gerçekleştirilmesi

B. Diğer Bulgular

1. Kamuoyuna Açıklanması Zorunlu Bilgi ve Raporların İnternet Sitesinde Yayımlanmaması
2. Belediye Sınırları Dahilinde Minibüs Kullanım Hakkının İhalesiz Verilmesi
3. Yevmiye Defteri Kayıt İşlemlerinde Hatalı Uygulamaların Olması
4. Su ve Kanalizasyon Hizmetlerine İlişkin Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliğinin Bulunmaması
5. Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması
6. Yangın Afetine Uğraması Muhtemel Olan Sahaların Belirlenmemesi
7. İdare Alacaklarına İlişkin Tahsilat ve Takip Süreçlerinin Etkin Olarak İşletilmemesi
8. Taşınmazların Kaydına İlişkin Formlar ile İcmal Cetvellerinin Düzenlenmemesi
9. Muhtelif İhtiyaçların Parçalara Bölünerek Doğrudan Teminle Karşılanması
10. Gerçekleştirilmesi Belli Bir Süreyi Gerektiren Bazı Doğrudan Temin İşlerinde Sözleşme Yapılmaması
11. Doğrudan Hizmet Alımı Kapsamında Çalıştırılan Personele İlişkin Olarak Belediye Şirketlerine Hakedişlerin Vergi ve Sosyal Güvenlik Prim Tutarı Kadar Eksik Ödenmesi
12. Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Mal Alımlarında Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

13. Şirket Personeli Dahil Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırın Üzerinde Olması
14. Şirket Kadrosunda Bulunan İşçilerin Zabıta ve İtfaiye Personeli Olarak Görev Yapması
15. Hurdaya Ayrılan Taşınırların İlgili Hesapta İzlenmemesi
16. İdarenin Kullanımında olan Araçlarda Hatalı Uygulamaların Bulunması
17. Taşınır Mal Yönetim Süreçlerinin Etkili İşletilmemesi
18. Kamu Alacağı Tahsil Edilmeden Ruhsatlandırma İşlemlerinin Yapılması
19. Bütçe Emanetlerinin Ödenmesinde Mevzuatta Belirtilen Sıraya Uyulmaması
20. Bina İnşaat Harcı Tahsilatı ve Ruhsatlandırma Sürecinde Hataların Olması
21. Haczedilebilir ve Haczedilemez Gelirlerin Aynı Banka Hesaplarında Tutulması
22. Afet ve Acil Durum Planlarının Hazırlanmaması
23. Sosyal Denge Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması
24. Kalkınma Ajanslarına Ait Payların Kamu İdareleri Payları Hesabında İzlenmemesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Ağaçören Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'da Belediye organları; Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Belediye Meclisi, Belediye Başkanı ve 9 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Ağaçören Belediyesinin teşkilat yapısında, doğrudan Başkana bağlı 5 birim belirlenmiştir. Bunlar; Zabıta Müdürlüğü, Temizlik İşleri Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü, Hesap İşleri Müdürlüğü ve Özel kalem Müdürlüğü'dür.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	29	8
Sözleşmeli Personel		
Kadrolu İşçi	15	2
Geçici İşçi		
Toplam	44	10
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		36

Belediyenin doğrudan ortağı olduğu 1 şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Ağaören Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Ağaören Belediyesinin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yılda Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Ek Bütçe (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)
1	Personel Giderleri	0	6.968.000,00	3.794.206,00	4.758.787,63	15.520.993,63	15.007.194,14	513.799,49
2	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0	1.060.000,00	110.000,00	72.624,14	1.242.624,14	1.182.662,25	59.961,89
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0	9.834.000,00	12.614.684,00	-570.760,69	21.877.923,31	19.589.601,69	2.288.321,62
4	Faiz Giderleri	0	480.000,00	0	-145.314,22	334.685,78	334.685,78	
5	Cari Transferler	0	612.000,00	241.400,00	-53.370,23	800.029,77	523.322,19	276.707,58
6	Sermaye Giderleri	0	4.475.000,00	7.590.000,00	-1.608.646,47	10.456.353,53	9.285.299,19	1.171.054,34
7	Sermaye Transferleri	0	47.000,00			47.000,00		47.000,00
8	Borç Verme							
9	Yedek Ödenek	0	2.524.000,00		-2.453.320,16	70.679,84		70.679,84
Toplam		0	26.000.000,00	24.350.290,00	0,00	50.350.290,00	45.922.765,24	4.427.524,76

Ağaören Belediyesinin 2024 mali yılı bütçesi ile 26.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup 24.350.290,00 Ek bütçe birlikte 2024 yılı ödenek toplamı 50.350.290,00 TL olmuştur. Yıl içinde 45.922.765,24 TL bütçe gideri yapılmış, 4.427.524,76 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	2.513.000,00	4.838.872,65	0,00	4.838.872,65	193

03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.890.000,00	3.770.184,81	0,00	3.770.184,81	130
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	4.505.000,00	4.426.734,77	0,00	4.426.734,77	98
05- Diğer Gelirler	37.515.290,00	27.512.093,96	0,00	27.512.093,96	73
06- Sermaye Gelirleri	2.927.000,00	476.370,31	0,00	476.370,31	16
08-Alacaklardan Tahsilat					
09- Red ve İadeler					
Toplam	50.350.290,00	41.024.256,50	0,00	41.024.256,50	158

Buna göre 2024 yılında net bütçe geliri %158 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri (%193) ve teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%130) beklenenin çok üstünde, sermaye gelirleri ise (%16) beklenenin çok altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	15.520.993,63	15.007.194,14	97
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	1.242.624,14	1.182.662,25	95
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	21.877.923,31	19.589.601,69	90
04- Faiz Gideri	334.685,78	334.685,78	100
05- Cari Transferler	800.029,77	523.322,19	65
06- Sermaye Giderleri	10.456.353,53	9.285.299,19	89
07- Sermaye Transferleri	47.000,00		
08- Borç Verme			
09- Yedek Ödenekler	70.679,84		
Toplam	50.350.290,00	45.922.765,24	91

Buna göre 2024 yılında bütçe giderleri %91 seviyesinde gerçekleşmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderlerinde başlangıç bütçesinde öngörülen tutar %95 oranında, Mal ve Hizmet Alım Giderlerinde %90 oranında, Cari Transferler %65 oranında, Sermaye Giderleri %89 oranında gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık

seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	612.975,00	994.616,15	4.838.872,65	62,26	386,50
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	736.972,28	1.049.971,08	3.770.184,81	42,47	259,07
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	0,00	1.800.000,00	4.426.734,77	100	145,92
Diğer Gelirler	8.138.602,55	14.454.039,77	27.512.093,96	77,59	90,34
Sermaye Gelirleri	501.683,74	1.498.817,41	476.370,31	198,75	-68,21
Toplam	9.990.233,57	19.797.444,41	41.024.256,50	98,17	107,22
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	1.501,87				
Net Toplam	9.988.731,70	19.797.444,41	41.024.256,50	98,19	107,22

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 21.226.812,09 TL'lik (%107,22) artış göstermiştir. Bu çerçevede; Sermaye gelirlerinde 1.022.447,10 TL (%68,21) azalış olmasına rağmen; vergi gelirlerinde 3.844.256,50 TL (%386,50), diğer gelirlerde 13.061.054,19 TL (%90,34) ve Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinde 2.720.213,73 TL (%259,07) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Artışın büyük oranda merkezi idare vergi gelirlerinden alınan paylarının eklenmesi sonucu arttığı anlaşılmakla birlikte, gelir yönetiminde sağlanan başarı da bu artışta etkili olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	3.018.443,58	5.624.380,91	15.007.194,14	86,33	166,82
SGK Devlet Prim Giderleri	399.043,10	632.468,69	1.182.662,25	58,49	86,99
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	4.350.573,47	6.508.548,22	19.589.601,69	49,60	200,98
Faiz Giderleri	738.213,43	442.307,48	334.685,78	-40,08	-24,33
Cari Transferler	135.447,69	15.945,02	523.322,19	-88,22	3.182,04
Sermaye Giderleri	610.566,65	2.032.181,12	9.285.299,19	232,83	356,91
Sermaye Transferleri					
Toplam	9.252.287,92	15.255.831,44	45.922.765,24	64,88	201,01

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre 30.666.933,80 TL (%201,01) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında personel giderlerinin 9.382.813,23 TL (%166,82), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 550.193,56

TL (%86,99) arttığı görülmektedir. Personel harcaması niteliğindeki bu giderlerin artışı Belediye Sosyal Tesisinde istihdam yapılması, emekli olan personel yerine yeni personel alınmasından kaynaklanmıştır. Mal alım ve hizmet giderlerinde 13.081.053,47 TL'lik (%200,98), sermaye giderlerinde 7.253.118,07 TL'lik (%356,91) artış olmuş buna karşın faiz giderlerinde 107.621,70 TL'lik (%24,33) bir azalış olmuştur. Faiz artışı devralınan beldelerin kredi faizlerinden kaynaklanmış olup, özellikle bütçe yönetiminde dengenin sağlanması amacıyla tasarrufa gidilerek, sermaye giderleri azaltılmış ve bütçe denklığı sağlanmaya çalışılmıştır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 45.352.872,09 TL, Faaliyet Geliri 40.769.130,69 TL olup 6.651.339,68 TL enflasyon düzeltmesiyle birlikte Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 2.067.598,28 TL olarak gerçekleşmiştir.

Ağaçören Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirket aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	AĞAÇÖREN BELEDİYESİ PERSONEL LİMİTED ŞİRKETİ	10.000,00	10.000,00	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Ağaçören Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmassından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve

yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ile yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikle işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

İdarenin İç kontrol sistemine ilişkin ulaşılan sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

- Organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmemiştir.
- İş akış süreçleri belirlenmemiştir.
- Yetki devirleri ve sınırları yazılı olarak belirlenmemiştir.

- İdare yaptığı görevlendirmelerde görevler ayrılığı ilkesini dikkate almamaktadır.
- Kamu İç kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.
- İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmaktadır.
- Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir.
- Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.
- Kurumda ihtiyaç analizine dayalı hizmet içi eğitim planlaması yapılmamıştır.
- Stratejik plan içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmamıştır.
- Stratejik plan idarenin kendi birimleri ve personelinin katkılarıyla hazırlanmamıştır.
- İdare performans programını içerik olarak mevzuata uygun hazırlamamıştır.
- Kurumun bütçesi performans hedefleri ve faaliyetlerle ilişkilendirilmemiştir.
- İdare kurumsal risklerini belirlememiştir
- İdare iç kontrol risklerini belirlememiştir.
- Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslara uygun olarak kurulmamıştır.
- Yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgileri ve raporları üretecek ve analiz yapma imkânı sunacak bir yönetim bilgi sistemi yoktur.
- İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmamıştır.
- Faaliyet sonuçları ile değerlendirmeleri idare faaliyet raporunda gösterilmemektedir.
- İdare faaliyet raporu kurumun web sitesinde yayınlanmamaktadır.

- Kurumda veri kayıt ve dosyalama sistemi mevcut değildir.
- Mevcut bilgi yönetim sistemleri bilgi güvenliğini ve yedekleme gerekliliklerini sağlayacak şekilde dizayn edilmemiştir.
- İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu, üst yöneticinin onayı ile görevlendirilmemiştir.
- İç kontrol sistemini yılda en az bir kez değerlendirilmemekte ve İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmamaktadır.
- İç denetim birimi bulunmamaktadır.
- Üst yönetici ve harcama birimleri iç kontrol güvence beyanını imzalamamıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Aksaray Ağaçören Belediyesinin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Gerçek Durumu Yansıtması

Belediyenin ortaklığının bulunduğu mal ve hizmet üreten kuruluşların sermayelerine iştirak ettiği tutarların muhasebe kayıtlarında yanlış hesapta yer aldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin;

-178'inci maddesinde, kanuni yetkilere dayanılarak mali kuruluşların sermayesine iştirak edilen tutarlar ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan tutarlar ile bu kuruluşlara ikrazen verilen ve mahsup edilen tutarların 240- Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında izlenmesi;

-181'inci maddesinde, mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar ile bütçeye iade olunan sermayelerin 241- Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında izlenmesi,

-184'üncü maddesinde ise malî kuruluşlar, mal ve hizmet üreten kuruluşlar ve döner sermayeli kuruluşlarla ilgili sermaye taahhütlerinin 247- Sermaye Taahhütleri Hesabında izlenmesi öngörülmüştür.

2024 yılı belediye muhasebe kayıtlarında yapılan incelemelerde idarenin sermayesine %100 oranda iştirak ettiği Ağaçören Belediyesi Personel Ltd. Şirketine ait muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

Muhasebe Hesap Kodu ve Adı	Belediye Şirketinin Adı	Şirketin Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Hisse Oranı (%)
241.98 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı – Diğerleri Hesabı	Ağaçören Belediyesi Personel Ltd.Şti.	10.000	10.000	100

İdarenin yukarıda yer alan 2024 yılı muhasebe kayıtları ve bilançosu incelendiğinde, sermayesine %100 oranla iştirak ettiği Ağaçören Belediyesi Personel Ltd. Şirketine ait 10.000,00 TL sermaye tutarının, “240.01.03 Sermaye Payı Oranı %50’den Fazla Olanlar” hesabına kayıtlı olması gerekirken, 241.98 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı – Diğerleri Hesabına kaydedildiği görülmüştür. Böylece mali tablolarda Belediyenin %100 sermaye payına sahip olduğu bir şirket kaydı yer almayıp, bunun yerine yanıltıcı olarak sermaye oranı belirsiz bir sermaye iştirakinin varlığı bilgisi yer almıştır.

Genel Yönetim ve Muhasebe Yönetmeliğinin “Temel Muhasebe Kavramları ve İlkeleri” arasında yer alan “Sosyal sorumluluk kavramı” ve “Tam açıklama” kavramlarına göre mali tabloların tarafsızlık, dürüstlük esası ile yeterli, açık ve anlaşılır düzenlenmesi gerekmektedir.

İdare, yukarıda açıklanan tespit için yazılı cevabında, bulguda yer alan hususların yerine getirileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin sermayesine %100 oranla iştirak ettiği Ağaçören Belediyesi Personel Ltd. Şirketine ait sermaye tutarını “240.01.03 Sermaye Payı Oranı %50’den Fazla Olanlar” hesabında izlemesi, şirket muhasebesinde enflasyon düzeltmesine göre yapılan işlemlerin yazı ile belediyeye bildirilmesi sonucunda gerekli kayıtların yapılması gerekmektedir.

BULGU 2: İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin Katma Değer Vergisinin İndirim Konusu Yapılması

Belediye tarafından nihai tüketici olarak satın alınan mal ve hizmetlere ilişkin ödenen katma değer vergisinin, mevzuata göre indirim hakkı doğmadığı halde, söz konusu mal veya hizmetin maliyet bedeline ilave edilmeden indirim konusu yapıldığı görülmüştür.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesinin 3-g bendinde, belediyelerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV'ye tabi olduğu hüküm altına alınmış, bu hükmeye KDV Genel Uygulama Tebliği'nin “Mükellefiyet” başlıklı bölümünde yer alan “kamu kurum ve kuruluşları, dernek ve vakıflar ile mesleki kuruluşların vergilendirilmesi” başlığı altında (1/3-g) maddesinde de yer verilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabının niteliğini düzenleyen 153'üncü maddesinde;

“Mahalli idareler, bir bedel karşılığı satmak üzere ürettikleri mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın aldıkları mal veya hizmetlere ilişkin olarak ödemiş oldukları Katma Değer Vergisini indirim konusu yaparlar. Bunun dışında kurumun satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınmış mal veya hizmet için ödenen Katma Değer Vergisi indirim konusu yapılmaz ve bu tutarlar ilgili gider hesabı veya varlık hesabına yapılacak muhasebe kaydında maliyet bedeline ilave edilir.” hükmü bulunmaktadır.

Mezkûr Yönetmelik'in 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabının işleyişini düzenleyen 154'üncü maddesinde ise;

“1) Kurumların katma değer vergisi tahsilatı yaptıkları faaliyetleri ile ilgili mal ve hizmet alımları nedeniyle yapılan giderin, Katma Değer Vergisi hariç tutarı 630-Giderler

Hesabına veya aktifleştirilecek bir unsur ise ilgili hesaba borç, indirilecek katma değer vergisi tutarı bu hesaba borç (...) kaydedilir.” denilmektedir.

Yine Yönetmelik'e göre, belediyenin iktisadi faaliyetleri kapsamında ay içerisinde mal ve hizmet alımları dolayısıyla ödenen KDV'nin, mal ve hizmet satışı dolayısıyla tahsil edilen KDV'den fazla olması durumunda aradaki farkın 190-Devreden KDV hesabında izlenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede idarenin satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın aldığı mal veya hizmet için yaptığı ödemelerde ödenen Katma Değer Vergisini indirim konusu yaparak, 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabında takip ettiği, böylece 190- Devreden Katma Değer Vergisi Hesabı bakiyesinin 31.12.2024 tarihli bilançoda 4.320.071,24 TL olarak gerçekleştiği görülmüştür.

Örneğin idare, 2024 yılında satışa konu olmayan faaliyetleri arasında olduğu halde başlıca; personel limited şirketi personel maaş ödemeleri, çöp kamyonu fen işleri binek araçları ve iş makineleri için lastik, bakım onarım, yakıt, aksesuar, kilitli parke taşı, çocuk oyun parkı için malzeme, ofis mobilya ve malzeme alımı, sahne ses sistemi kurulumu hizmeti alımı gibi belediyenin görev ve sorumluluk alanındaki işlere ait harcamalarla ilgili KDV'yi 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabına kaydetmiştir.

İdarenin bir bedel karşılığı satmak üzere üreteceği bir mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın almadığı mal veya hizmetlere ilişkin 2.956.665 TL tutarında KDV'yi indirim konusu yaparak 191- İndirilecek KDV Hesabına kaydetmesi neticesinde 2024 yılı mali tablolarında 190- Devreden KDV Hesabı, 630- Giderler Hesabı ile ilgili varlık hesapları itibarıyla hataya neden olunmuştur.

İdare, yukarıda açıklanan tespit için yazılı cevabında, bulguda yer alan hususların yerine getirileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne göre Belediyenin bir bedel karşılığı satmak üzere ürettiği mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın aldığı mal veya hizmetlere ilişkin olarak ödemiş olduğu Katma Değer Vergisini indirim konusu yapması, bunun dışında idarenin satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın aldığı mal veya hizmet için ödediği Katma Değer Vergisini indirim konusu yapmaması ve bu tutarları ilgili gider hesabına kaydetmesi veya varlık hesabına yapılacak muhasebe kaydında maliyet bedeline ilave etmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Maddi Duran Varlıklara İlişkin Amortisman İşlemlerinin Hatalı Gerçekleştirilmesi

Amortisman tabi bazı maddi duran varlıklar için amortisman ayrılmadığı, bazı maddi duran varlıklar için kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25- Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubuna ilişkin 187'nci maddesinin (ç) bendinde, bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için amortisman ayrılacağı; bu yönetmelik kapsamındaki kamu idarelerince muhasebe sistemine dahil edilen maddi duran varlıklardan hangilerinin amortisman tabi tutulacağı ve bunlara ilişkin uygulanacak amortisman süre, yöntem ve oranları ile ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen esas ve usullerin uygulanacağı belirtilmiş; "Tutulacak Diğer Defterler" başlıklı 18'inci bölümünün 491'inci maddesinde ise Duran Varlıklar Amortisman Defteri, mahalli idareler tarafından tutulacak defterler arasında sayılmıştır.

Maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi için kullanılan 257- Birikmiş Amortismanlar Hesabı da aynı Yönetmelik'in 202'nci ve 203'üncü maddelerinde açıklanmıştır. Amortisman ve tükenme payı ayrılmasına ilişkin usul ve esaslar ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranlarının neler olacağı ise 04.11.2015 tarih ve 29522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Amortisman ve Tükenme Payları" başlıklı 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği ile belirlenmiş olup Tebliğ'in 9'uncu maddesinde amortisman tabi her bir varlığın Tebliğ eklerinde yer alan Duran Varlıklar Amortisman Defterine kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemeler neticesinde kayıtlı değeri 453.793,98 TL olan muhtelif varlıklar için hiç amortisman ayrılmadığı, bazı varlıklar için kayıtlı değerlerinden (14.867,64 TL) daha fazla amortisman ayrıldığı tespit edilmiştir. Bu durum idarenin 2024 yılı bilançosunda 257- Birikmiş Amortismanlar Hesabının hatalı bilgi içermesine sebep olmuştur.

İdare, yukarıda açıklanan tespit için yazılı cevabında, bulguda yer alan hususların yerine getirileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, duran varlıklara ilişkin olarak ilgili mevzuat doğrultusunda amortisman tebliğlerine uygun olarak amortisman ayrılması ve amortisman ayırmada kayıtlı değer in aşılmaması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Kamuoyuna Açıklanması Zorunlu Bilgi ve Raporların İnternet Sitesinde Yayımlanmaması

Ağaçören Belediyesinin resmi internet sitesinde (<https://www.agacoren.bel.tr/>) kamuoyuna açıklanması zorunlu bilgi, belge ve raporları yayınlamadığı görülmüştür.

İlgili mevzuat hükümleri doğrultusunda Belediyenin kamuya duyurması gereken ancak duyurmadığı hususlar ve bunlar ile ilgili yasal düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir:

A- Mali Tablolarının İnternet Sitesinde Yayımlanmaması

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “Mali tabloların hazırlanması” başlıklı 484'üncü maddesinde; mali tabloların, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanıp belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulacağı belirtilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin “Mali raporlama birimi” başlıklı 310'uncu maddesinde, kendi adına ekonomik varlık edinebilen, yükümlülük üstlenebilen, diğer kamu idareleri veya üçüncü şahıslarla ekonomik ilişkilere girebilen kapsama dâhil her kamu idaresinin bir kurumsal birim olduğu ve kapsama dâhil her kurumsal birimin bir mali raporlama birimi olduğu, “Mali raporlamada sorumlular” başlıklı 311'inci maddesinde, kapsama dâhil kamu idarelerinin mali hizmetler birim yöneticilerinin, mali raporlama kapsamındaki mali tabloların belirlenen standartlara uygun olarak hazırlanmasından; üst yöneticilerin de bu hususları gözetmekten ve belirlenen süreler içinde yayımlanmasından sorumlu olduğu, “Mali raporlamada düzenlenecek temel mali tablolar ve diğer mali tablolar” başlıklı 313'üncü maddesinde, kamu idarelerince hazırlanacak mali tablolar sayılmış ve bunların kamuoyunun bilgisine sunulacağı hüküm altına alınmıştır. Mezkûr Yönetmelik'in 314-326'ncı maddelerinde ise belirtilen mali tabloların hazırlanma kriterleri belirtilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin “Mali raporlamada süreler” başlıklı 327'nci maddesinin birinci fıkrasında;

“Temel mali tablolar yıllık dönemler itibarıyla takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar, diğer mali tablolar ise aylık dönemler itibarıyla takip eden ayın sonuna kadar hazırlanarak idarelerin resmi internet sitesinde yayınlanır.” hükmü yer almıştır.

İdare tarafından yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre yayımlanması gereken temel ve diğer mali tablolara, yıllık ve aylık bazda olmak üzere internet sitesinde yer verilmemiştir.

B- Bilgi Edinme Hakkı Kanununa Göre İnternet Sitesinde Eksiklikler Bulunması

4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 31'inci maddesi uyarınca hazırlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik'in “Bilgi verme yükümlülüğü kapsamında alınacak tedbirler” başlıklı 6'ncı maddesinde; kurum ve kuruluşların görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki temel nitelikli karar ve işlemlerini, mal ve hizmet alımlarını, satımlarını, projelerini ve yıllık faaliyet raporlarını, bilgi iletişim teknolojilerini kullanmak suretiyle kamuoyunun bilgisine sunacakları, kesinleşen faaliyet ve denetim raporlarını uygun vasıtalarla kamuoyunun incelemesine açık hale getirecekleri, bu bilgileri tek tek birimler bazında, aynı kurumsal internet sayfası üzerinden; zorunlu hallerde kurumsal internet sayfasından link verilmek suretiyle birime ait internet sayfası üzerinden kamuoyunun bilgisine sunacakları, bilgi edinme başvuru formları ile kurum ve kuruluşların bilgi edinme birimlerinin elektronik posta yoluyla başvuru kabul edecek elektronik posta adreslerini internet sayfalarında yayımlayacakları belirtilmiştir.

İdare web sitesinde bilgi edinme linki ile bilgi edinme başvurusu hakkında bilgilendirme mesajı bulunmamasının yanı sıra, bireysel ve kurumsal başvurular için web sayfasından veri girişi yapılarak başvuru yapılması imkanı da yoktur. Yukarıdaki mevzuata göre web sayfasında bulunması gereken bilgi edinme başvuru formları ile kurum ve kuruluşların bilgi edinme birimlerinin elektronik posta yoluyla başvuru kabul edecek elektronik posta adreslerine yer verilmemiştir.

C- Bütçenin Altı Aylık Uygulama Sonuçlarının Yayımlanmaması

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun “Malî saydamlık” başlıklı 7'nci maddesinde; *“Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında denetimin sağlanması amacıyla kamuoyu zamanında bilgilendirilir. Bu amaçla; ... b) Hükümet politikaları, kalkınma planları, yıllık programlar, stratejik planlar ile bütçelerin hazırlanması, yetkili organlarda görüşülmesi, uygulanması ve uygulama sonuçları ile raporların kamuoyuna açık ve ulaşılabilir ... zorunludur.”* hükmü ile aynı kanunun “Bütçe politikası, gelir ve

giderlerin izlenmesi“ başlıklı 30'uncu maddesinde ise Genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçelerinin ilk altı aylık uygulama sonuçlarını, ikinci altı aya ilişkin beklentiler ve hedefler ile faaliyetlerini kapsayan malî durumu temmuz ayı içinde kamuoyuna açıklayacakları hükmü yer almıştır.

İdare web sitesinde Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporları ile 2024 yılı bütçesinin ilk altı aylık uygulama sonuçları da yer almamaktadır.

D- Yapılan Yardımların, Sağlanan Teşvik ve Desteklemelerin Yayınlanmaması

5018 sayılı Kanun'un “Malî saydamlık” başlıklı 7'nci maddesinin (c) fıkrasındaki; Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından sağlanan teşvik ve desteklemelerin bir yılı geçmemek üzere belirli dönemler itibarıyla kamuoyuna açıklanmasının zorunlu olduğu hükmü gereğince kamu idareleri tarafından sağlanan yardımların, teşvik ve desteklemelerin kamuoyuna açıklanması gerekmektedir.

E-Faaliyet Raporlarının İnternet Sitesinde Yayınlanmaması

5018 sayılı Kanun'un “Faaliyet raporu” başlıklı 56 ncı maddesinde faaliyet raporunun nisan ayı toplantısında belediye başkanı tarafından meclise sunulacağı, raporun bir örneğinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına gönderileceği ve kamuoyuna da açıklanacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “İdare faaliyet raporu” başlıklı 25’inci maddesinde; belediyelerin faaliyet raporlarının Nisan ayı sonuna kadar üst yöneticileri tarafından kamuoyuna açıklanarak idarenin internet sitesinde yayınlanacağı belirtilmiştir.

İdare web sitesinde, ana sayfada “Kurumsal” menüsü altında “Faaliyet raporları” menüsü yer almakta ancak bu bölümde herhangi bir faaliyet raporu bulunmamaktadır.

Özetle, Ağaçören Belediyesinin resmi internet sitesinde (<https://agacoren.bel.tr/>) yapılan incelemede;

-Temel ve diğer mali tabloların eksik olduğu, yıllık ve aylık bazda sunulmadığı,

-Bilgi edinme başvuru formları ile kurum ve kuruluşların bilgi edinme birimlerinin elektronik posta yoluyla başvuru kabul edecek elektronik posta adreslerine yer verilmediği,

-Teşvik ve desteklerle faaliyet raporlarının yayımlanmadığı,

-Altı aylık bütçe uygulama sonuçlarının yer almadığı görülmüştür.

İdare, yukarıda açıklanan tespit için yazılı cevabında, bulguda yer alan hususların yerine getirileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen mevzuat doğrultusunda, idare tarafından kamuoyuna açık ve ulaşılabilir olması gereken bilgi ve belgelerin internet sitesinde yayınlanması gerekmektedir.

BULGU 2: Belediye Sınırları Dahilinde Minibüs Kullanım Hakkının İhalesiz Verilmesi

Belediyenin, halen faal olarak kullanılan minibüs plakalarını mevzuata aykırı biçimde ihalesiz olarak verdiği tespit edilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun, 1’inci maddesinde; belediyelerin satım, hizmet, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun’a göre yürütüleceği hükmü yer almaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15’inci maddesi birinci fıkrasının (p) bendinde;

“Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek” denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin vazifeleri” başlıklı 15’inci maddesinin ikinci fıkrasının 9’uncu bendinde ve “Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları” başlıklı 19’uncu maddesi birinci fıkrasının 5’inci bendinde yer alan hükümler de 5393 sayılı Belediye Kanunu’ndakilere benzer düzenlemelerdir. Bu hükümlere göre, gerek 1580 sayılı Kanun’un yürürlük döneminde, gerekse 5393 sayılı Kanun’a göre, belediye hudutlarında yolcu taşınması ve toplu ulaşım ile ilişkin görev, yetki ve hizmetler belediyelere verilmiş imtiyazlardır. Bu hizmetlerin yerine getirilmesinde belediyeler tekel niteliğinde hak ve imtiyazlara sahiptir.

Yasal düzenlemede belediyelere imtiyaz olarak verilmiş şehir içi yolcu taşıma hizmetlerinin yerine getirilmesi bizzat belediyece yapılmadığında, söz konusu kamu hizmeti, kanunlarda belirtilen yöntemlerle üçüncü kişilere gördürülebilecektir. Üçüncü kişilerin belirlenmesinin ise, 2886 sayılı Kanun gereğince, rekabete açık, saydamlığı sağlanmış, süresi belirli ihaleler yoluyla yapılması gerekmektedir. Belediye meclisince hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesi yönünde karar verilmesi halinde, karardaki yönteme göre (kira, imtiyaz vb.) ve bu kararda verilen yetkiye dayanılarak ihale işlemleri yetkili kişi ve kurullarca yerine getirilecektir. Bu çerçevede toplu ulaşım ve yolcu taşımaya ilişkin hizmetler bakımından görevli ve yetkili olan belediyenin, bu hizmetlerin üçüncü kişilere gördürülmesini ihale yapılmaksızın doğrudan meclis, encümen veya belediye başkanı kararıyla yapması veya kendisine ait imtiyazı süre belirtilmeksizin devrederek gerçekleştirmesi ya da ihaleyle olsa dahi süresiz satış şeklinde işlem yapması mümkün değildir.

Öte yandan, 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın yürürlükte olduğu süre zarfında, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "İl ve İlçe Trafik Komisyonları" başlıklı 12'nci maddesindeki düzenleme ile; trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek görev ve yetki olarak İl ve İlçe Trafik Komisyonlarına verilmiştir.

86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Karar'ın 1'inci maddesinde;

"Bu Karar'da amaç; vatandaşın ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere toplu taşımacılığın geliştirilmesi, plaka karaborsacılığının ve korsan taşımacılığın önlenmesi, fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması maksadıyla taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilecek ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını tespit etmektir."

Karar'ın 2'nci maddesinde;

"Bu Karar, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 12'nci maddesi hükümlerine göre, İl Trafik komisyonlarınca plaka tahdidi kararı alınan illerde uygulanır."

Karar'ın 3'üncü maddesinde;

"Ticari Plaka verilebilmesi için;

1. Taksi, dolmuş ve minibüslerde; Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak,

2. Umum Servis araçlarında; Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçtiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak veya ticaret odalarına kayıtlı taşımacı şirketlerce şehir içinde taşımacılık yapmak

Taksi, dolmuş ve minibüs sahipleri, bu plakaları bu maddenin (1) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere, umum servis aracı sahipleri, bu maddenin (2) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere ve taşımacı şirketlere satabilirler.”

Karar’ın 5’inci maddesinde;

“Ticari plaka, kapalı teklif usulü ile aşağıdaki şartlar dikkate alınarak, trafik komisyonunun tespit edeceği esaslara göre verilir.

a. İlin ihtiyacı dikkate alınarak dağıtılacak ticari plaka sayısı trafik komisyonunca tespit edilecek ticari plakanın serbest piyasadaki tahmini bedelinin %80’ine tekabül eden muhammen bedeli, müracaat şekli, süresi, ihale zamanı ve diğer hususlar mahalli vasıta ve/veya en az iki gazete ile kamuoyuna duyurulur.

b. Tespit edilen ticari plakalar ikişer aylık dönemlerde bir yılda altı defa verilebilir.

c. Kapalı teklif zarfları trafik komisyonları huzurunda açılır ve en yüksek bedeli teklif edenlerde başlamak üzere o dönem için tespit edilen miktarda ticari plaka verilir.

Eşit ücret teklif edenler arasında trafik komisyonu huzurunda kura çekilir.

d. Müracaat edenlerden, trafik komisyonunun tespit edeceği muammen bedelin 1/5’i teminat olarak peşin alınır.

Plaka bedelinin kalan kısmı ödenmedikçe plaka almaya hak kazananlara ticari plaka verilmez, kazanamayanların teminatları iade edilir.” düzenlemeleri yapılmıştır.

Mevzuatına göre, taksi plakaları ile servis plakalarının geçim kaynağı şoförlük mesleği olanlara süresi ve şartları belirtilmek suretiyle ihale edilmesi gerekmektedir.

Belediyede yapılan incelemede, minibüs plakaların ihale yapılmaksızın verildiği tespit edilmiştir.

5393 sayılı Kanun gereği belediyenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmeti bizzat yerine getirmeyip, üçüncü kişilere gördürmesi mümkündür. Ancak, mevzubahis kamu hizmetinin üçüncü şahıslara gördürülmesi, hizmet alanının kamu hizmeti olma niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi bu konuda belediyenin görevinin sona ermesine yol açmamakta ve bu hizmetin yerine getirilmesi yönünden sorumluluğu devam etmektedir. Toplu taşıma hizmetinin bu niteliği gözetildiğinde, bir kamu hakkının üçüncü kişilere ihalesiz devredilmesi hukuka uygun değildir.

Dolayısıyla meclis ve encümen kararıyla ihalesiz verilen ya da süresiz şekilde ihale edilen ya da il trafik komisyonu kararı ile süresiz verilen toplu taşıma haklarının kazanılmış hak oluşturmayacağı açıktır.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup gerekli düzeltmelerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalara göre, minibüs yolcu taşıma faaliyetinde bulunulması için belirlenen plakalara izin/ruhsat verilmesi işlemi; 5393 sayılı Kanun'da öngörülen imtiyaz ve kiralama usullerinden biri seçilerek, 2886 sayılı Kanun'daki düzenlemelere göre ihale ile yapılması gerekmektedir.

BULGU 3: Yevmiye Defteri Kayıt İşlemlerinde Hatalı Uygulamaların Olması

İdarenin 2024 yılı yevmiye defterinde ilgili mevzuat hükümlerine aykırı olarak boş kayıtlar bulunduğu, geriye dönük değişiklikler içeren kayıtların yapıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Kayıt Yanlışlıklarının Düzeltilmesi" başlıklı 503'üncü maddesinde; "*Kurumsal, fonksiyonel ve finansman tipi sınıflandırma kodlarında yapılan kayıt hatalarının düzeltilmesi durumu hariç olmak üzere, yevmiye kayıtlarında meydana gelebilecek her türlü yanlışlık ancak muhasebe kaydıyla düzeltilir.*" denilmektedir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Kayıt Düzeni ve Kayıt Düzeltmesi" başlıklı 18'inci maddesine göre: Kamu idarelerinin muhasebe birimleri tarafından muhasebe işlemleri, gerçekleşme sırasına göre düzenli bir şekilde hesap dönemi başında "1" den başlamak üzere hesap döneminin sonuna kadar numaralandırarak kaydedilir. Muhasebe kayıtları ancak yeni bir muhasebe kaydı ile düzeltilir. Muhasebe belgesinde düzeltme işleminin gerekçesine

yer verilir. Yukarıda belirtilen mevzuat hükmünden anlaşılabileceği üzere, muhasebe kayıtlarında bir değişiklik ancak yeni bir muhasebe kaydıyla yapılabilmektedir.

Belediye tarafından Sayıştay Birleşik Veri Aktarım Sistemine (BVAS) 2024 yılında yüklenen birleştirilmiş veriler defteri (BVD) üzerinde yapılan kontrollerde Sayıştaya gönderildikten sonra, temel muhasebe alanlarından en az biri değişikliğe uğramış işlem adedinin, 09.01.2025 tarihli BVD’de 24 adet, ödeme emri belgesi yada muhasebe işlem fişi üzerindeki bilgilerden en az biri değişikliğe uğramış işlemlerin 09.01.2025 tarihli BVD’de 88 adet, 27.02.2025 tarihli BVD’de 1 adet olduğu; yevmiye numaralarının sıralı devam etmesi gerektiği halde muhtelif yevmiye kayıtlarının boş bırakıldığı görülmüştür.

İdare, yukarıda açıklanan tespit için yazılı cevabında, bulguda yer alan hususların yerine getirileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda yer verilen Yönetmelik hükümlerine göre muhasebe işlemlerinin yevmiye defterine yevmiye tarih ve numara sırasına göre günlük olarak kaydedilmesi ve muhasebe kayıtlarının ancak yeni bir muhasebe kaydı ile düzeltilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Su ve Kanalizasyon Hizmetlerine İlişkin Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliğinin Bulunmaması

Kamu İdaresi tarafından içme ve kullanma suyunun tüketicilere ulaştırılması, kullanımından sonra uzaklaştırılması, kanalizasyon hizmetleri ile ücrete tabi işlerine ilişkin her türlü bedel, teminat, yasaklar ve yaptırımları düzenleyen Tarifeler Yönetmeliği’nin hazırlanmadığı ve yürürlüğe konulmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14’üncü maddesinde; su ve kanalizasyon hizmetleri belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında belirlenmiş olup Kanun’un “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15’inci maddesinde; belediyelerin yetkileri çerçevesinde yönetmelik çıkarabileceği ve hizmete ilişkin yasaklar belirlemek suretiyle cezalar uygulayabileceği ifade edilmiştir.

Bu kapsamda, Kamu İdaresinin kapsamlı bir görevi olan su ve kanalizasyon hizmetlerine ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenlenmesi gerekmektedir. Zira su hizmetinde tarifenin ne şekilde belirlendiği, abonelerin yer aldığı tarife gruplarının hangi esaslara göre tespit edildiği, yaptırıma tabi olan yasak fiiller ve bunlara uygulanacak ceza

tutarları, hizmetten yararlanılmasına son verilmesini gerektiren durumlar ile kanalizasyon hizmetlerine ilişkin esasların yalnızca yönetmelikle düzenlenmesi mümkündür.

Ancak hizmetin usul ve esaslarına ilişkin özel bir Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü Tarifeler Yönetmeliği düzenlenmediği; abone grupları ve bu grupların tarife ücretleri ile hizmete ilişkin yasak fiiller ve bunların yaptırımlarına 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Ücrete tabi işler" başlıklı 97'nci maddesi uyarınca kararlaştırılan Belediye Meclisi Gelir Tarifesinde yer verildiği görülmüştür.

Bu durumun, hizmetin sunumunda karşılaşılması muhtemel sorunlara çözüm üretemeyeceği açıktır. Zira Gelir Tarifesi ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edilecek hizmetlerin ücretinin belirlendiği bir karardan ibaret olup söz konusu Tarife'de hizmete ilişkin yasak fiiller ile bunların cezai yaptırımlarının belirlenmesi mümkün değildir.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup gerekli düzeltmelerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak; Kamu İdaresi tarafından su ve kanalizasyon hizmetinin sunumunda etkinliğin sağlanabilmesi ile yapılacak iş ve işlemlere ilişkin kanuni güvence elde edilebilmesi adına hizmete ilişkin usul ve esasları düzenleyen Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin yürürlüğe konulması gerekmektedir.

BULGU 5: Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması

Belediyenin yetki ve sorumluluk alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerine belediye gelir tarifesinde yer yer verilmediği, dolayısıyla da söz konusu gelir kaleminin takip ve tahsilinin yapılamadığı görülmüştür.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesine göre;

Geçiş hakkı: İşletmecilere, elektronik haberleşme hizmeti sunmak için gerekli şebeke ve altyapıyı kurmak, kaldırmak, bakım ve onarım yapmak gibi amaçlar ile kamu ve özel mülkiyet alanlarının altından, üstünden, üzerinden geçmeleri için tanınan hakları,

Geçiş hakkı sağlayıcısı: Geçiş hakkına konu olan kamuya ait ya da kamunun ortak kullanımında olan taşınmazlar da dahil olmak üzere, taşınmaz sahipleri ve/veya taşınmaz üzerindeki hak sahiplerini,

İşletmeci: Yetkilendirme çerçevesinde elektronik haberleşme hizmeti sunan ve/veya elektronik haberleşme şebekesi sağlayan ve altyapısını işleten şirketi,

İfade etmektedir.

Mezkûr Kanun'un "Anlaşma serbestisi" başlıklı 25'inci maddesindeki düzenleme gereği de, işletmeci ile geçiş hakkı sağlayıcısı, ilgili mevzuata ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun düzenlemelerine aykırı olmamak koşulu ile geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri saklı kalmak üzere serbestçe yapabilmektedirler.

Öte yandan, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından, geçiş hakkı ve bu hakka uygulanacak ücret tarifesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla, Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır.

Bu Yönetmelik'in "Geçiş hakkına ilişkin anlaşma" başlıklı 8'inci maddesine göre işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısı; geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları serbestçe yapabilmektedirler. Ayrıca "Geçiş hakkı ücretleri" başlıklı 9'uncu maddesinde; "*Geçiş hakkı kullanımında gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine ait mülkiyet alanları dışında kalan yerler için Geçiş Hakkı Sağlayıcısı tarafından, geçiş hakkını kullanan işletmeciden talep edilen geçiş hakkı ücreti, Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde belirtilen fiyatları aşamaz.*" düzenlemesi yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat gereği belediyeler tarafından, tarifede tavan olarak belirtilen miktarlara da riayet edilmek suretiyle belediye mülkiyetinde, tasarrufunda veya sorumluluğunda olan taşınmazlardan geçiş hakkı talep eden telekomünikasyon firmalarından tahsil edilmek üzere geçiş hakkı ücreti belirlenmesi gerekmektedir.

Belediyenin yetki ve sorumluluk alanı içinde sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerine belediye gelir tarifesinde yer verilmediği ve dolayısıyla da söz konusu gelir kaleminin takip ve tahsilinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup gerekli düzeltmelerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Netice olarak, İdarenin gelir kaybının önlenmesi için altyapı geçiş hakkı bedellerinin belirlenmesi, takip ve tahsil edilmesine yönelik düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

BULGU 6: Yangın Afetine Uğraması Muhtemel Olan Sahaların Belirlenmemesi

İdare tarafından 7269 Sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun”un 2’nci maddesi gereğince belediye meclisince, mahalli şart ve özellikler dolayısıyla yangın afetine uğraması muhtemel olan sahaların belirlenmediği görülmüştür.

7269 Sayılı Kanun'un 2’nci maddesinde “*Mahalli şart ve özellikler dolayısıyla yangın afetine uğraması muhtemel olan sahalar, şehir ve kasabalarda belediye meclisleri, köylerde ihtiyar heyetleri tarafından tespit ve kaymakamların mütalaası alındıktan sonra valilerin tasvibi üzerine ilgili bölgelerde ilan olunur.*” hükmü yer almaktadır.

İdare, yukarıda açıklanan tespit için yazılı cevabında, bulguda yer alan hususların yerine getirileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, yukarıdaki mevzuat hükmüne istinaden, mahalli şart ve özellikler dolayısıyla yangın afetine uğraması muhtemel olan sahaların belediye meclisince belirlenmesi ve ilan edilmesi gerekmektedir.

BULGU 7: İdare Alacaklarına İlişkin Tahsilat ve Takip Süreçlerinin Etkin Olarak İşletilmemesi

İdare alacaklarına yönelik tahsilat ve takip işlemlerinin etkin bir şekilde yerine getirilmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Üst yöneticiler” başlıklı 11’inci maddesinde; üst yöneticilerin, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesini ve kullanılmasını sağlamaktan, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı karnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden mahalli idarelerde meclislerine karşı sorumlu oldukları ifade edilmiştir. Yine üst yöneticilerin bu sorumluluğun

gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirecekleri belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde; kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır. Yine Kanun'un "Mali hizmetler birimi" başlıklı 60'ıncı maddesinin (e) bendinde de ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek mali hizmetler biriminin görevleri arasında sayılmıştır.

Yapılan incelemede; İdare tarafından, muhtelif zamanlarda ortaya çıkan çeşitli gelirlerden oluşan toplam 760.732,84 TL tutarındaki vadesi geçmiş alacağa ilişkin gerekli takip ve tahsilatın sağlanmadığı görülmüştür.

Yukarıda sayılan gelir unsurlarından her birinin farklı mevzuatlara tabi olduğu, bunlar için farklı zamanaşımı süreleri öngörüldüğü gözden kaçırılmamalıdır. Zamanaşımına uğramış bir borcun eksik borç haline dönüşeceği dolayısıyla borçlunun sadece kendi isteğiyle borcunu ifa ettiği zaman borcun tahsil edilebileceği unutulmamalıdır.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup eksikliklerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, yukarıdaki bilgiler çerçevesinde ilgili müdürlükler arasında gerekli koordinasyon sağlanarak hukuki takibat başlatılmayan vadesi geçmiş alacaklar için zamanaşımı süreleri de dikkate alınarak tahsilat ve takip süreçlerinin hızlandırılması gerekmektedir.

BULGU 8: Taşınmazların Kaydına İlişkin Formlar ile İcmal Cetvellerinin Düzenlenmemesi

Kamu İdaresinin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazlara ilişkin taşınmaz formlarının usulüne uygun olarak oluşturulmadığı, Taşınmaz İcmal Cetvelinin hazırlanmadığı, taşınmazlara ilişkin bedel belirleme çalışmalarının eksik yapıldığı görülmüştür.

Taşınmazların yönetimi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44, 45, 47 ve 60'ıncı maddelerinde düzenlenmiştir. 5018 sayılı Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde ve kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmalllerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere bu Kanun'un 44, 45 ve

60'ıncı maddelerine dayanılarak hazırlanan "Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik" 13.09.2006 tarihli ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulmuştur.

Yönetmelik'in ekinde taşınmazların cinslerine göre oluşturulmuş kayıt planına yer verilmiş, "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesinde ise, "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar", "Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar", "Orta Malları", "Genel Hizmet Alanları" ve "Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsisler" için Yönetmelik'in ekinde ayrı ayrı formlar bulunduğu, kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerinde söz konusu formların hazırlanacağı, mali hizmetler birimine gönderileceği, mali hizmetler birimince bu formların konsolide edilerek taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulacağı hüküm altına alınmıştır.

Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesinin ikinci fıkrasında ise taşınmaz bedelinin her bir taşınmaz için nasıl tespit edileceği ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş, bu kapsamda tapuda kayıtlı olan taşınmazların maliyet bedeli üzerinden, bunun belirlenememesi durumunda ise sırasıyla rayiç bedel veya iz bedeli üzerinden kayıtlara alınacağı belirtilmiştir. Diğer taşınmazlar için ise maliyet bedeli ve rayiç bedel konusunda bir düzenleme yapılmamış, bu taşınmazların kaydında doğrudan doğruya iz bedelinin esas alınacağı ifade edilmiştir.

Maliyet bedeli ve rayiç bedelin belirlenmesinde yaşanan zorluklardan dolayı Yönetmelik'in geçici 1'inci maddesinde, 2014 yılında değişikliğe gidilerek söz konusu değerler belirleninceye kadar emlak vergi değerleri üzerinden fiili envanterlerin ve icmal cetvellerinin hazırlanması öngörülmüş, bu işlemin en geç 30.09.2014 tarihine kadar tamamlanması zorunlu tutulmuştur. Aynı maddede muhasebe birimine de çeşitli yükümlülükler getirilmiş, icmal cetvellerinin hazırlanması üzerine muhasebe birimi tarafından muhasebede kayıtlı taşınmazların 01.10.2014 tarihine kadar ilgili hesaplardan çıkarılıp aynı tarihte fiili envanter bilgileri üzerinden yeni muhasebe kayıtlarının yapılması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Maddenin ikinci fıkrasında ise maliyet bedeli ve rayiç değer konusunda yapılacak çalışmanın en geç 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanması gerektiği vurgulanmıştır.

Yönetmelik'in geçici 1'inci maddesinde yapılan düzenleme ile kamu idarelerine daha önceden muhasebe kayıtlarına giren hatalı taşınmaz kayıtlarını fiili duruma göre tamamen düzeltme imkânı getirilmiş, 2014 yılının Ekim ayına kadar bu işlemin emlak vergi değerleri üzerinden yapılma kolaylığı da sağlanmıştır. Maliyet bedeli ve rayiç değer belirlenmesi için

2017 yılının sonuna kadar 3 yıllık ilave bir süre daha tanınmış, tüm işlemlerin ve muhasebe kayıtlarının Yönetmelik’e uygun hale getirilmesi için kurumlara önemli bir fırsat verilmiştir.

Yapılan incelemelerde; Kamu İdaresi taşınmazlarına ilişkin formların, icmal cetvelleri ile gerekli form ve belgelerin ve muhasebe kayıtlarının Yönetmelik’in amir hükümlerine uygun hale getirilmediği tespit edilmiştir.

Bu nedenle, mali tablolarda yer alan ve taşınmaz kayıtlarını gösteren 250 Arazi ve Arsalar Hesabının, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının, 252 Binalar Hesabının İdarenin mülkiyetindeki tüm taşınmazları kapsayıp kapsamadığının, söz konusu hesaplara dâhil olan taşınmazların olması gereken değerleri ile kaydedilip kaydedilmediğinin anlaşılması mümkün olamamaktadır.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup eksikliklerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Kamu İdaresi taşınmazlarının kayıt ve kontrol işlemleri ile görevli birim tarafından vakit kaybedilmeksizin fiili envanter çalışmaları tamamlanmalı, tapuda kayıtlı taşınmazlar için maliyet bedelleri (bunun mümkün olmaması durumunda sırasıyla rayiç bedel veya iz bedeli), diğer taşınmazlar için ise iz bedelleri esas alınarak taşınmaz formları eksiksiz bir biçimde oluşturulmalıdır. Hazırlanacak bu formlar esas alınarak mali hizmetler birimi tarafından icmal cetvellerinin hazırlanması, mali tablolarda yer alan taşınmaz kayıtlarının fiilî durumla kaydı durumunun eşitliğinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 9: Muhtelif İhtiyaçların Parçalara Bölünerek Doğrudan Teminle Karşılanması

İhale yapılmak suretiyle karşılanması gereken bazı mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, herhangi bir ihale usulü uygulanmaksızın ve parasal limitlerin altında kalmak amacıyla parçalara bölünerek doğrudan temin yöntemiyle temin edildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Temel ilkeler” başlıklı 5’inci maddesinde; idarelerin bu Kanun’a göre yapılacak ihalelerde, saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu ve bu

Kanun’a göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usullerinin temel usuller olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanun’un “Doğrudan temin” başlıklı 22’nci maddesi (d) bendi kapsamında yapılacak alımlar için parasal sınırlar öngörülmüştür. Kamu İhale Tebliği’ne göre; 4734 sayılı Kanun’un 22’nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde 2024 yılı için belirlenen parasal limit, büyükşehir belediyesi olmayan idareler için 207.453,00 TL’dir.

Konuya ilişkin olarak 11 Temmuz 2023 tarihli ve 32245 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ’in 14’üncü maddesinin 4’üncü fıkrasında; 4734 sayılı Kanun’un 18’inci maddesinde öngörülen ihale usulleriyle temin edilmesi gereken ihtiyaçların, parasal limitlerin altında kalacak şekilde, adet bazında veya aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle temin edilemeyeceği belirtilmiştir.

İdarenin doğrudan temin alımlarının incelenmesi sonucunda 2024 yılı içerisinde parke taşı alımı, oyun parkı yapımı, pergole yapımı ve parke taşı döşeme işçiliği gibi ihtiyaçlarında, alımların parasal sınırın altına kalmak suretiyle kısımlara bölündüğü ve ihaleye çıkılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup eksikliklerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

İhtiyaçların karşılanmasında parasal sınırların altında kalmak amacıyla parçalara bölme uygulamasının sonlandırılması, ihtiyaçların ihale yöntemiyle karşılanmasına öncelik verilerek ihale ilkelerine ve hukuka uygun olmayan uygulamalardan kaçınılması önem taşımaktadır.

BULGU 10: Gerçekleştirilmesi Belli Bir Süreyi Gerektiren Bazı Doğrudan Temin İşlerinde Sözleşme Yapılmaması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Doğrudan temin” başlıklı 22/d maddesine göre doğrudan temin usulü ile yapılmış olan ve belli süreyi kapsayan işlerin bazılarında ilgili firma veya kişilerle sözleşme yapılmadığı tespit edilmiştir.

11 Temmuz 2023 tarihli ve 32245 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ’in 4’üncü maddesinin 5’inci fıkrasında;

"Teslimi, sunumu veya yapımı belli bir süreyi gerektiren alımlar ile Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yapılan alımlarda sözleşme imzalanması zorunludur."

hükmü yer almaktadır.

Buna göre, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesi kapsamında doğrudan temin yöntemiyle yapılacak ve gerçekleştirilmesi belli bir süreyi gerektiren mal teslimi, hizmet veya yapım işlerinin bir sözleşmeye bağlanması zorunludur.

Yapılan incelemede; İdare tarafından, 2024 yılı içerisinde doğrudan temin usulüyle alınan ve gerçekleştirilmesi belli süre gerektiren oyun parkı yapımı, parke taşı döşemesi, pergole yapımı ve araç tamiri gibi işlerde sözleşme yapılmadığı görülmüştür.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup eksikliklerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, belli bir süreyi gerektiren tedariklerde, yüklenicinin işi zamanında yerine getirmesini sağlamak ve mevzuata uygun alım yapabilmek için sözleşme imzalanmasının zorunlu olduğu değerlendirilmektedir.

BULGU 11: Doğrudan Hizmet Alımı Kapsamında Çalıştırılan Personele İlişkin Olarak Belediye Şirketlerine Hakedişlerin Vergi ve Sosyal Güvenlik Prim Tutarı Kadar Eksik Ödenmesi

Yapılan incelemelerde, Belediye şirketine yapılan hakediş ödemelerinde, ilgili şirketin vergi ve SGK prim borçlarının düşülerek eksik ödeme yapıldığı tespit edilmiştir.

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen "Belediye Şirketlerine Personel Hizmet Alımları" başlıklı Ek 20'nci maddesine göre, belediyeler, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri, sermayesinin yarısından fazlası kendisine ait olan şirketler aracılığıyla yürütebilir.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 20'nci maddesine dayanılarak çıkarılan ve 28.04.2018 tarih ve 30405 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar'ın "Personel Giderlerinin Toplam Giderler İçindeki Payına İlişkin Üst Sınır" başlıklı 5'inci maddesinin

dördüncü fıkrasına göre, idare tarafından şirkete personel gideri için yapılacak aylık ödemelerin toplamı, hizmet alımı sözleşmesinde öngörülen işçi ücretleri esas alınarak hesaplanmalıdır. Ayrıca, sözleşme kapsamında öngörülen asgari işçilik maliyeti, sözleşme giderleri ve genel giderler, işçilikle bağlantılı aynı giderler ve kâr oranı da dikkate alınarak işçilik giderleri hesaplanmalıdır.

Yapılan incelemede, Belediyenin bu düzenlemelere uygun davranmadığı, hakediş ödemelerinin ilgili şirkete vergi ve SGK prim borçları düşüldükten sonra yapıldığı ve şirkete eksik ödeme gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup eksikliklerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, Belediye Şirketine yapılan hakediş ödemelerinin eksiksiz gerçekleştirilmesi ve kesintilerin yüklenicilerin vergi ve SGK borçlarını doğrudan kapatacak şekilde yapılması sağlanmalıdır.

BULGU 12: Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Mal Alımlarında Bütçeye Konulan Ödenğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendinde belirtilen parasal limitler dâhilinde yapılan mal alımlarına ilişkin harcamaların yıllık toplamının, 2024 yılı bütçesine bu amaçla konulan ödeneklerinin %10'unu, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aştığı görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "İdarelerce Uyulması Gereken Diğer Kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (ı) bendinde; Kanunun 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamının, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamayacağı belirtilmiştir.

Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, gerek 21'inci maddenin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iâşeye ilişkin alımlar hariç 22'nci maddenin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadan aşamayacaklardır.

31.12.2020 tarih ve 31351 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62’nci maddesinin (ı) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ’in “Genel Esaslar” başlıklı 4’üncü maddesinin ikinci fıkrasında; Kanun’un 62’nci maddesinin (ı) bendine göre, Kanun kapsamında yer alan ve bütçe sahibi olan kamu idarelerinin; Kanun’un gerek 21’inci maddesinin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar hariç 22’nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin %10’unu Kurulun uygun görüşü olmadan aşamayacağı, bu oran aşılarak Kuruma yapılan başvuruların reddedileceği, üçüncü fıkrasında ise Kanun’un 21’inci maddesinin (f) bendi ve 22’nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu amaçla konulan toplam ödenek tutarının dikkate alınacağı; mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı %10 oranının hesaplanacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede; mal alımları, hizmet alımları ve yapım işlerinde ilgili %10 oranının Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aşıldığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup eksikliklerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Kamu İdaresinin mal ve hizmet alımları ile yapım işleri için bütçesine konulan yıllık toplam ödenekleri dikkate alarak, her bir alım için %10 oranını aşıp aşmadığını kontrol etmesi ve %10 oranının aşılması zorunluluğu durumunda ise buna ilişkin başvurularını, ilgili veya bağlı bulundukları kurum ve kuruluşlar aracılığıyla Kamu İhale Kurumuna yaparak Kamu İhale Kurulundan uygun görüş alması gerekmektedir.

BULGU 13: Şirket Personeli Dahil Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırın Üzerinde Olması

Belediyenin Şirket personeli dahil toplam personel giderlerinin mevzuatta belirlenen sınırı aştığı tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 49’uncu maddesinin 8’inci fıkrasında “Belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde otuzunu aşamaz.” denilmektedir.

Anılan Kanun’la personel giderlerine konan bu sınıra ilaveten belediye şirketlerinde çalıştırılacak olan personelin işe alımını düzenleyen 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin Ek 20’nci maddesine istinaden 09.04.2018 tarih ve 11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla kabul edilen İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar, 28/04/2018 tarih ve 30405 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesinin birinci fıkrasında; “İdarelerin, şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderleri, idarenin gerçekleşen en son yıl bütçe gelirleri toplamının her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın yüzde kırkını aşamaz” denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri gereğince, belediyelerin personel giderlerine ilişkin iki üst sınır bulunmaktadır. Buna göre; belediyelerin personel gideri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde otuzunu, hizmet satın alma yoluyla çalıştırılan şirket personeli dâhil edildiğinde ise yüzde kırkını aşamaz.

Yapılan incelemede Belediyenin personel giderleri oranının aşağıdaki tablolarda detayları görüldüğü üzere belirtilen oranı aştığı tespit edilmiştir.

Tablo 8: Personel Gideri Oranının Detaylı Hesaplaması

Toplam Personel Gideri Tutarı	Önceki Yıl 800 Alacak Toplam	En Son Kesinleşmiş Bütçe Geliri	Yeniden Değerleme Oranı	Yeniden Değerleme Oranı ile Hesaplanan Tutar	Personel Gider Limiti (TL)
15.120.544,34	19.797.444,41	19.797.444,41	%58,46	31.371.030,41	12.548.412,16

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup düzeltmelerin sağlanacağını ifade etmiştir.

Personel giderlerine ilişkin belirlenmiş yasal sınırlara uyulması ve personel istihdamının buna uygun olarak yapılması gerekmektedir.

BULGU 14: Şirket Kadrosunda Bulunan İşçilerin Zabıta ve İtfaiye Personeli Olarak Görev Yapması

İdarenin iştiraki olarak faaliyet gösteren şirkette istihdam edilen bazı işçilerin zabıta personeli ve itfaiye personeli olarak görevlendirildiği tespit edilmiştir.

Anayasa'nın 128'nci maddesinde; genel idare esaslarına göre yürütülen kamu hizmetlerinin gerektirdiği görevlerden asli ve sürekli nitelik taşıyanların, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle gördürüleceği belirtilmiş olup Belediyelerin sunmuş olduğu zabıta hizmetleri ile itfaiye hizmetlerinin de bu nitelikte olduğu aşikârdır.

Zabıta teşkilatının amacı ve mevzuatta belirtilen görevleri dikkate alındığında, kamu güvenliğine katkı sağlamak gibi bir vazifesinin de bulunduğu, bu nedenle idari kolluk görev ve yetkisi olduğu da görülmektedir. Bundan dolayı, zabıta teşkilatında görev yapanların mesleğe kabulü, atamaları, görevde yükselmeleri gibi hususlar 11.04.2007 tarihli ve 26490 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Belediye Zabıta Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir.

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde, (b) fıkrasında, Belediye zabıtasının; Beldenin düzenini muhafaza eden, belde halkının esenlik, sağlık ve huzurunu koruyan, yetkili organların bu amaçla alacakları kararları uygulayan özel zabıta kuvvetini, (c) fıkrasında, Belediye zabıta personelinin; ise Belediye zabıta teşkilatındaki daire başkanı, müdür, şube müdürü, amir, komiser ve memurlarını, (f) fıkrasında da Zabıta teşkilatının Belediye bünyesinde zabıta görev ve hizmetlerini yürütmek üzere, 22.02.2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik hükümleri çerçevesinde oluşturulan birimi,

İfade ettiği belirtilmiştir.

Aynı yönetmelik'in "Kadro ve unvanlar" başlıklı 6'ncı maddesinde; Belediye zabıta teşkilatı personel kadro ve unvanları; Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'e göre belirlenmiş; zabıta daire başkanı, zabıta müdürü, zabıta şube müdürü, zabıta amiri, zabıta komiseri ve zabıta memuru unvanlı kadrolar ile hizmet için gerekli diğer kadrolardan oluşacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi Bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup gerekli düzeltmelerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Aynı şekilde, İtfaiye teşkilatında görev yapanların mesleğe kabulü, atamaları gibi hususlar da 21.10.2006 tarihli ve 26326 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Belediye İtfaiye Yönetmeliği’nde düzenlenmiş olup, belediye şirketinde istihdam edilen işçilerin fiilen zabıta ve itfaiye personeli olarak görev yapmalarının mevzuata uygun düşmediği değerlendirilmektedir.

Bu hususta; 11.09.2019 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 2019/27 Esas, 2019/56 Karar Sayılı ve 26/06/2019 tarihli Anayasa Mahkemesi Kararı’nda da; “... genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli bir görev niteliği taşıyan itfaiye hizmetinin Anayasa’nın 128. Maddesi uyarınca kamu görevlileri eliyle yürütülmesi zorunlu olup devletin söz konusu görevi ifa ederken anılan kamu hizmetini kamu görevlisi olmayan kişilere gördürmesine yol açacak düzenleme yapılabilmesi mümkün değildir.” denilmektedir.

Zabıta teşkilatında olduğu gibi atama, mesleğe kabul, görevde yükselme gibi hususların ayrıca yönetmelikle düzenlendiği itfaiye hizmetlerinde de bu durum aynen geçerli olup bu hizmetlerin dışardan hizmet alımı suretiyle gerçekleştirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Buradan da anlaşılabacağı üzere, itfaiye birimi ve zabıta biriminde kendi yönetmelikleri gereğince mesleğe kabul edilen, asli görevi olan bu hizmetleri sürekli olarak yürütmekle görevlendirilen personel istihdam edilmektedir. Bunun haricinde idarenin kendi şirketinde istihdam ettiği asli görevi zabıta hizmetleri olmayan ve Belediye Zabıta Yönetmeliği’nde öngörülen şartlara tabi tutulmamış personeli hizmet alımı suretiyle zabıta olarak görevlendirebilmesi mümkün olmadığı gibi idari kolluk yetkilerinin kullanılmasında da bazı sıkıntılara yol açacaktır.

Yapılan inceleme sonucunda, personel çalıştırmasına dayalı hizmet alımı kapsamında istihdam edilen işçilerden 8 adet personelin zabıta ve itfaiye elbisesi giydirilerek bu görevlerde çalıştırıldıkları görülmüştür.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup gerekli düzeltmelerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar doğrultusunda, genel idare esaslarına göre yürütülen ve süreklilik arz eden ve kamu hizmeti özelliği olan zabıta ve itfaiye hizmetlerinin ilgili yönetmeliklerde belirtilen şartları sağlayan kişiler tarafından yerine getirilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 15: Hurdaya Ayrılan Taşınırların İlgili Hesapta İzlenmemesi

Belediye tarafından hurdaya ayrılan ve daha sonrasında da devredilen taşıtların muhasebe kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 224'üncü maddesinde 294 – Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının niteliği, 225'inci maddesinde ise hesabın işleyişi düzenlenmiştir. Anılan Yönetmelik'e göre; 294 – Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı, çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılır. Yapılan düzenlemeye göre kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıklar kayıtlı değerleri üzerinden 294 – Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak; ayrılmış olan amortisman tutarı 299 – Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257 – Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilir.

Diğer taraftan mezkûr Yönetmelik'in 228'inci maddesinde 299 – Birikmiş Amortismanlar Hesabının niteliği, 229'uncu maddesinde ise Hesabın işleyişi düzenlenmiştir. Yapılan düzenlemeye göre 299 – Birikmiş Amortismanlar Hesabı, diğer duran varlıklar hesap grubunda yer alan hesaplarda kayıtlı amortisman tabi duran varlıklar için ayrılmış olan amortisman tutarlarını izlemek için kullanılır. Ayrıca her iki hesap eş anlı çalışacağından bakiyelerinin de birbirine eşit olması gerekmektedir.

10.10.2024 tarih ve 32688 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği'nin “Hurdaya ayırma nedeniyle çıkış” başlıklı 28'inci maddesinde, hurdaya ayrılan veya imha edilen taşınırların Taşınır İşlem Fişi düzenlenmek suretiyle kayıtlardan çıkarılacağı ve fişin ekine Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağının bir nüshasının bağlanacağı,

“Taşınır giriş ve çıkış işlemlerinin muhasebe birimine bildirilmesi” başlıklı 30'uncu maddesinde, taşınır kayıt yetkilileri tarafından kamu idarelerinin muhasebe kayıtlarında ilgili stok ve maddi duran varlık hesaplarında izlenen taşınırlardan, çıkışları için düzenlenen Taşınır İşlem Fişlerinin birer nüshasının, düzenleme tarihini takip eden en geç on gün içinde ve her durumda malî yıl sona ermeden önce muhasebe birimine gönderilmesinin zorunlu olduğu ve muhasebe yetkililerinin, taşınır giriş ve çıkış işlemlerine ilişkin olarak kendilerine gönderilen Taşınır İşlem Fişlerinde gösterilen tutarları II'nci düzey detay kodu itibarıyla ilgili hesaplara kaydedeceği hükme bağlanmıştır.

Yapılan inceleme sonucunda, 4 adet araç hurdaya ayrılmasına rağmen bu hurdaya ayırma işlemine ilişkin muhasebe kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup gerekli düzeltmelerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Belediyeye ait mali tabloların doğru ve güvenilir bilgi içermesi için yukarıda anılan mevzuat hükümlerine uygun olarak hurdaya ayırma işlemlerinde 294 – Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı ile 299 – Birikmiş Amortismanlar Hesabı kullanılarak gerekli kayıtların zamanında yapılması sağlanmalıdır.

BULGU 16: İdarenin Kullanımında olan Araçlarda Hatalı Uygulamaların Bulunması

Yapılan incelemede, Belediyenin hizmet araçlarında GPS sistemi bulunmadığı ve “Resmi Hizmete Mahsustur” ibaresinin yer almadığı ayrıca idarenin daha önce satın aldığı yabancı menşeli bir aracı halen kullanılmaya devam edildiği tespit edilmiştir.

237 sayılı Taşıt Kanunu’nun 10’uncu maddesinin beşinci fıkrasında bu Kanun kapsamında edinilecek taşıtların menşei, silindir hacimleri ve diğer niteliklerini belirlemeye ve sınırlamalar getirmeye Cumhurbaşkanı’nın (eski haliyle Bakanlar Kurulu) yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu hükme istinaden çıkarılan 2014/6425 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’nın Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinimi başlıklı 2’nci maddesinde, hizmet alımı suretiyle edinilecek taşıtların menşei ve silindir hacimleri hakkında 1’inci madde hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Aynı Bakanlar Kurulu Kararı’nın 30.10.2018 tarih ve 261 karar numaralı Cumhurbaşkanı Kararı ile değiştirilen 1’inci maddesinin birinci fıkrasında ise; 05.01.1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu’na ekli (1) sayılı Cetvelde ve son iki sırasında belirtilenler hariç olmak üzere (2) sayılı Cetvelde yer alan makamlar ile güvenlik önlemleri (zırhlı) araçlar, koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunanlar, Cumhurbaşkanlığına bağlı başkanlıklar ve idarelerin yurt dışı teşkilatları için yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi taşıt edinilebileceği, bunların dışında hibe dâhil her ne suretle

olursa olsun yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi taşıt edinilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca birinci fıkra kapsamındaki makam ve hizmetler hariç olmak üzere, edinilecek binek veya station-wagon cinsi taşıtların silindir hacimlerinin 1.600 cc'yi geçemeyeceği, yerli muhteva oranı %50'nin altında kalan taşıtların yabancı menşeli sayılacağı ifade edilmiştir.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun "Kayıt, tescil ve verilecek plâkalar" başlıklı 14'üncü maddesine göre; kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde belirtilenlere tahsis olunacak taşıtlar hariç, bütün taşıtların yan taraflarına "Resmî hizmete mahsustur" ibaresi yazılması zorunludur.

2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi, kamu kurumlarının taşıt edinimi ve kullanımına yönelik önemli kısıtlamalar getirmiştir. Genelgeye göre, kamu kurumları yabancı menşeli taşıtları kullanmayacaktır. Ayrıca, kamu kurumlarının yerli muhteva oranı yüksek taşıtları tercih etmesi gerektiği hükme bağlanmıştır. Resmî taşıtların yalnızca kamu hizmetlerinde kullanılması gerektiği vurgulanmış, araçların takip ve denetimini artırmak amacıyla gerekli tedbirlerin alınması zorunlu hale getirilmiştir.

Genelgenin devam eden maddelerinde; taşıtların verimli kullanımı ile işletme maliyetlerinin asgari seviyeye indirilmesine yönelik gerekli önlemlerin idarelerce alınacağı, bu kapsamda taşıtların masraflarının gider türleri itibarıyla plaka bazında düzenli olarak kayıt altına alınacağı, harcama yetkililerince taşıtların çalışma süresi, güzergâhı, ortalama yakıt tüketim değeri, bakım maliyetleri ve sürücü performansının düzenli olarak izleneceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemelerde, İdarenin araçlarında GPS sisteminin bulunmadığı ve "Resmî Hizmete Mahsustur" ibaresinin eklenmediği tespit edilmiştir. Ayrıca, Belediyenin daha önce satın aldığı yabancı menşeli aracın halen envanterde tutulduğu ve kullanılmaya devam edildiği belirlenmiştir. 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi gereğince, yabancı menşeli taşıtların kamu hizmetlerinde kullanılması yasaklanmış olup İdare tarafından bu konuda herhangi bir işlem yapılmadığı görülmüştür.

Mevzuata uyum sağlanması için Belediyenin bazı önlemleri derhal alması gerekmektedir. Öncelikle, kamu hizmetinde kullanılan araçlarda GPS takip sisteminin zorunlu hale getirilmesi ve araçların denetiminin sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, "Resmi Hizmete Mahsustur" ibaresinin bulunması zorunludur ve eksikliği giderilmelidir. Bunun yanı sıra, mevcut yabancı menşeli taşıtların kullanılmamasına yönelik kesin tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup gerekli düzeltmelerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, Belediyenin taşıt yönetimi uygulamalarının 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ve 237 sayılı Taşıt Kanunu'na tam uyumlu hale getirilmesi, yabancı menşeli aracın kullanılmaması, resmî hizmet taşıtlarının mevzuata uygun şekilde kullanılması ve araç takip sistemleri ile denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir.

BULGU 17: Taşınır Mal Yönetim Süreçlerinin Etkili İşletilmemesi

Belediyede bazı dayanıklı taşınırlara taşınır kayıt yetkilileri tarafından sicil numarası verilmediği, taşınır kontrol yetkisi ile taşınır kayıt yetkisinin aynı kişide birleştiği, müdürlüklerce Tüketim Malzemeleri Defteri ve Dayanıklı Taşınırlar Defterinin tutulmadığı, Taşınır Mal Yönetim Hesabının Oluşturulmadığı, kullanılmak üzere taşınır teslim edilen kamu görevlilerinin, görevin sona ermesi veya görevden ayrılma hallerinde taşınırları iade etmediği ve Taşınır kayıt yetkililerinin görevlerinden ayrılmaları esnasında taşınır sayımlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

A) Bazı Dayanıklı Taşınırlara Taşınır Kayıt Yetkilileri Tarafından Sicil Numarası Verilmemesi

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Dayanıklı taşınırların numaralanması" başlıklı 36'ncı maddesinden; giriş kaydı yapılan dayanıklı taşınırlara taşınır kayıt yetkilisi tarafından bir sicil numarası verileceği ve bu numaranın yazma, kazıma, damga vurma veya etiket yapıştırma suretiyle taşınırın üzerinde kalıcı olacak şekilde belirtilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.,

Yapılan fiili ve fiziki incelemeler sonucunda; dayanıklı taşınırlara sicil numarası verilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu işlemin yapılmamasının taşınırların etkili, ekonomik, verimli, hukuka uygun olarak edinilmesi, kullanılması ve kontrolü bakımından sorun teşkil edeceği ve taşınır yönetim hesabının verilememesine neden olacağı düşünülmektedir. Bundan hareketle, dayanıklı taşınırlara sicil numarasının verilmesi ve taşınır kod sisteminin oluşturulmasının sağlanması gerekmektedir.

B) Taşınır Kontrol Yetkisi ile Taşınır Kayıt Yetkisinin Aynı Kişide Birleşmesi

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri" başlıklı 6'ncı maddesinde; taşınır kayıt yetkililerinin yeterli bilgi ve niteliklere sahip personel arasından görevlendirilmesinin gerektiği, ihtiyaç duyulması halinde birden fazla harcama biriminin taşınır kayıtlarının bir taşınır yetkilisi tarafından yürütülebileceği, taşınır kontrol yetkililerinin, harcama yetkililerince, taşınır kayıt yetkilisinin yapmış olduğu kayıt ve işlemleri kontrol etmek üzere yardımcılarında veya bunların bir alt kademesindeki yöneticileri arasından görevlendirileceği, personel yetersizliği nedeniyle taşınır kontrol yetkilisi görevlendirilemeyen harcama birimlerinde bu görevin harcama yetkilisi tarafından yerine getirileceği ve taşınır kontrol yetkilisi ile taşınır kayıt yetkilisi görevinin aynı kişide birleşmeyeceği belirtilmiştir. Maddenin devamında ise taşınır kayıt yetkililerinin ve taşınır kontrol yetkililerinin görev ve sorumlulukları sıralanmıştır.

Taşınır kayıt yetkililerinin ve taşınır kontrol yetkililerinin atanması Yönetmelik'te sıralanan görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi açısından gereklidir. Ayrıca taşınır kontrol yetkililerinin taşınır kayıt yetkililerinin yapmış olduğu kayıt ve işlemleri kontrol etme görevlerinin bulunması nedeniyle söz konusu görevlerin farklı kişilere verilmesi gerekmektedir.

Belediyece bu alanda yapılan görevlendirmeler incelendiğinde taşınır kontrol yetkilisi ile taşınır kayıt yetkilisi görevinin aynı kişide birleştiği tespit edilmiştir.

C) Müdürlüklerce Tüketim Malzemeleri Defteri ve Dayanıklı Taşınırlar Defterinin Tutulmaması

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Defterler" başlıklı 9'uncu maddesinde; Tüketim Malzemeleri Defterinin tüketim malzemelerinin kayıtlarını, Dayanıklı Taşınırlar Defterinin ise dayanıklı taşınırların kayıtlarını takip etmek için kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

İdarenin uygulamada tüketim malzemelerine ve dayanıklı taşınırlara ilişkin herhangi bir defter tutmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu durum İdarenin taşınır mal yönetiminde risklerin bulunduğunu göstermektedir.

D) Taşınır Teslim Edilen Görevlilerin Görev Süresi Bitiminde Taşınırları İade Etmemesi

Kullanılmak üzere taşınır teslim edilen kamu görevlilerinin, görevin sona ermesi veya görevden ayrılma hallerinde taşınırları iade etmediği tespit edilmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Sorumluluk" başlıklı 5'inci maddesinde; harcama yetkililerinin taşınırların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak edinilmesinden, kullanılmasından, kontrolünden, kayıtlarının Taşınır Mal Yönetmeliği'nde belirtilen esas ve usullere göre saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasını sağlamaktan ve taşınır yönetim hesabını ilgili mercilere göndermekten sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

Aynı maddenin 3'üncü fıkrasına göre; kamu idarelerine ait taşınırların muhafazası ile görevli olan veya kendilerine kullanılmak üzere taşınır teslim edilen kamu görevlileri, bu taşınırları en iyi şekilde muhafaza etmek, gerekli bakım ve onarımlarını yapmak veya yaptırmak, veriliş amacına uygun bir şekilde kullanmak ve görevin sona ermesi veya görevden ayrılma halinde iade etmek zorundadır. Mezkur Yönetmelik'in "Taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri" başlıklı 6'ncı maddesinde de taşınır kayıt ve kontrol yetkililerinin görev ve sorumlulukları ayrıntılı şekilde izah edilmiştir.

Yapılan incelemede; personele teslim edilen taşınırların görevin sona ermesi halinde iade edilmediği tespit edilmiştir.

Görevi sona eren veya görevden ayrılan personel incelenip üzerinde taşınır bulunanlardan ilgili taşınırların iadesi sağlanmalıdır.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususlara iştirak etmiş olup gerekli düzeltmelerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak taşınır mal yönetim sürecinin ilgili mevzuat kapsamında yürütülmesi gerekmektedir.

BULGU 18: Kamu Alacağı Tahsil Edilmeden Ruhsatlandırma İşlemlerinin Yapılması

Belediye tarafından gerçekleştirilen ruhsatlandırma işlemlerinde ilgili mevzuata aykırı olarak amme alacağı tahsil edilmeden işlem yapıldığı tespit edilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un "Kanunun şümulü" başlıklı 1'inci maddesine göre, devlete, vilayet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahakkukları, gecikme zamları ve faiz gibi fer'i alacaklar ile amme hizmetlerinden kaynaklanan diğer alacaklar bu Kanun kapsamında olup, bunların tahsil süreçleri 6183 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

Aynı Kanun'un "Amme alacaklarını kesip ödemek mecburiyetinde olanlar" başlıklı 22'nci maddesine göre, amme alacağını borçlusundan kesip tahsil dairesine ödemek zorunda olan gerçek ve tüzel kişiler, bu yükümlülüklerini kanunlarda belirtilen sürelerde yerine getirmedikleri takdirde, ödenmeyen alacağın kendilerinden tahsil edileceği hükmüne bağlanmıştır.

Kanun'un "Amme alacağı ödenmeden yapılmayacak işlemler ile işlem yapanların sorumlulukları" başlıklı 22/A maddesinde, Maliye Bakanlığı'na belirli ödeme ve işlemlerde tahsil dairelerine vadesi geçmiş borcun bulunmadığına dair belge aranmasını ve yapılacak ödemelerden amme borçlarının kesilerek ilgili tahsil dairesine aktarılmasını sağlamak için zorunluluk getirme yetkisi verilmiştir. Bu hüküm çerçevesinde:

- 5018 sayılı Kanun'a tabi kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermaye işletmelerinin yapacağı her türlü ödemede,
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kamu tüzel kişiliğine sahip kurum ve kuruluşların, mal veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle hak sahiplerine yapacakları ödemelerde,

vadesi geçmiş amme alacaklarının ödenmiş olması gerekmektedir.

7440 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun'un "Diğer Hükümler" başlıklı 10'uncu maddesine göre, yapılandırma kapsamında ödenmesi gereken

tutarların belirlenen süre ve koşullarda ödenmemesi durumunda, ilgili alacakların ferileri ile birlikte tahsil edilmesi zorunludur.

28/7/2024 tarihli ve 7524 sayılı Kanunun 1'inci maddesi ile yapılan değişiklikle, ödeme yapılmadan önce borçsuzluk belgesi aranması gereken ödemeler arasına mahkeme kararları ve icra dairelerinin ödeme veya icra emirleri üzerine yapılacak ödemeler de eklenmiştir. Bu değişiklikle birlikte, belediyelerin ödeme yapmadan önce tahsil dairelerine vadesi geçmiş borcun olup olmadığını kontrol etmesi zorunlu hale getirilmiştir.

Yapılan incelemede; Belediye tarafından ilgili tahsilat yapılmadan ruhsat işlemlerine devam edilmiştir. Bu uygulama, 6183 sayılı Kanun'un 22/A maddesi ile 7440 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesine aykırıdır.

Ayrıca, Tahsilat Genel Tebliği (Seri: A, Sıra No:1)'in İkinci Bölümünün V. başlığına göre, zorunluluk getirilen ödeme ve işlemler sırasında vadesi geçmiş borcun bulunmadığına dair belgenin aranması gerektiği belirtilmiştir. Tebliğde ayrıca, bu hükümlere uymayan kurumlara idari para cezası uygulanacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup gerekli düzeltmelerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, Belediyenin amme alacağı tahsil süreçlerini "6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 1'inci, 22'nci ve 22/A maddeleri", "7440 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesi" ve "Tahsilat Genel Tebliği (Seri: A, Sıra No:1)'in ilgili hükümleri" çerçevesinde mevzuata uygun hale getirmesi gerekmektedir.

BULGU 19: Bütçe Emanetlerinin Ödenmesinde Mevzuatta Belirtilen Sıraya Uyulmaması

Kurumun muhasebe kayıtlarının incelenmesinde; nakit yetersizliğinden dolayı 320-Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen bütçe giderlerinin ilgililere ödenmesi aşamasında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen öncelik sırasına uyulmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kanun'un "Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar" başlıklı 34'üncü maddesinde; "Kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir." denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 320-Bütçe Emanetleri Hesabına ilişkin işlemleri düzenleyen 249'uncu maddesinde de benzer bir düzenleme yapılarak, bütçe emanetlerine alınan tutarlar muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ilgililerine ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Yapılan incelemede; 320-Bütçe Emanetleri Hesabından yapılan ödemelerin, yukarıdaki mevzuat hükümlerine aykırı olarak, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı anlaşılmıştır.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup gerekli düzeltmelerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Bu itibarla, kamu kaynaklarının hukuka uygun bir şekilde kullanılmasını ve alacaklıların olası bir hak kaybı yaşamamasını teminen nakit yetersizliği dolayısıyla ilgililerine ödenemeyen ve bütçe emanetlerine alınan tutarların muhasebe kayıtlarına alındığı sıraya göre ödenmesi gerekmektedir.

BULGU 20: Bina İnşaat Harcı Tahsilatı ve Ruhsatlandırma Sürecinde Hataların Olması

Yapılan incelemelerde, belediye tarafından bina inşaat ruhsatı düzenlenirken, bina inşaat harcının tahsil edilmediği ve harcı yatıran kişi ile ruhsat alan kişinin aynı olmadığı tespit edilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Konu, vergiyi doğuran olay" başlıklı Ek Madde 1'ine göre, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatı (ilave ve tadilatlar dâhil), inşaat veya tadilat ruhsatının alınması sırasında, Ek Madde 6'da belirtilen tarifeye göre bina inşaat harcına tabidir.

Ek Madde 3'e göre, bina inşaat harcının mükellefi, inşaat, ilave veya tadilat için inşaat ruhsatı alan kişidir. İnşaata ruhsatsız başlanılmasından mükellef, inşaat ruhsatı almak mecburiyetinde olanlardır.

Ek Madde 5'e göre, bina inşaat harcı, inşaat ruhsatı verilmeden önce tahakkuk ettirilerek tahsil edilmelidir.

Yapılan incelemelerde, İdare tarafından bina inşaat harcı yatırılmadan ruhsat düzenlendiği ve bazı ruhsatlarda ruhsat alan kişi ile harç yatıran kişinin farklı olduğu tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup gerekli düzeltmelerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, Belediyenin bina inşaat ruhsatlandırma süreçlerini “2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun Ek Madde 1, Ek Madde 3 ve Ek Madde 5” ile “3194 sayılı İmar Kanunu’nun 21’inci maddesi” çerçevesinde mevzuata uygun hale getirmesi gerekmektedir. Aynı zamanda tahsil edilmeyen harçlara ilişkin gerekli yasal süreç de başlatılmalıdır.

BULGU 21: Haczedilebilir ve Haczedilemez Gelirlerin Aynı Banka Hesaplarında Tutulması

Belediyenin haczi mümkün olan ve olmayan tüm gelirlerinin aynı banka hesabında ayrıştırılmadan tutulduğu görülmüştür.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nun “Haczi caiz olmayan mallar ve haklar” başlıklı 82’nci maddesinin ilk fıkrasının 1’inci bendinde devlet malları ile özel kanunlarında haczi caiz olmadığı gösterilen malların haczedilemeyeceği belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin yetki ve imtiyazları” başlıklı 15’inci maddesinin haciz işlemlerine ilişkin sondan ikinci fıkrasında;

“Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirleri haczedilemez.”

5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun’un 7’nci maddesinin 1’inci fıkrasında da;

“(1) Bu Kanunda, il özel idareleri ve belediyelere, genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtından ayrılacak paylar ile diğer kanunlarda bu idarelere verilmesi öngörülen paylar vergi hükmündedir.” denilmektedir.

Açıklandığı üzere belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar, kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları, belediye tarafından tahsil edilen

vergi, resim ve harç gelirleri ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtından ayrılacak payların haczedilmesi mümkün değildir.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 20.03.2012 tarih ve E.2011/22082 K.2012/8629 sayılı kararında da “...*borçlu belediyece haczi kabil olmayan paralar ile haczi mümkün olan paraların aynı hesapta toplanması ve birbirine karıştırılması, haczedilmezlik hakkından feragat olarak kabul edilmelidir.*” denilmektedir.

Yapılan incelemede Belediyenin aynı banka hesabında haczedilemeyen vergi, resim ve harçlar gibi gelirleri ile birlikte haczi kabil diğer para, alacak ve gelirlerin de bulunduğu, haczedilemeyen gelirlerin ayrı banka hesaplarında izlenmediği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi bulgu konusu hususa iştirak etmiş olup gerekli düzeltmelerin tamamlanacağını ifade etmiştir.

Dolayısıyla, haczedilemeyecek gelirleri ile haczi mümkün gelirleri aynı hesaplarda yer alan Belediyenin söz konusu banka hesapları icra riski taşıdığından, bu banka hesaplarının belirtilen hususlar dikkate alınarak ayrıştırılması gerekmektedir.

BULGU 22: Afet ve Acil Durum Planlarının Hazırlanmaması

İdare tarafından 5393 Sayılı Belediye C“Acil durum plânlaması” başlıklı 53’üncü maddesi gereğince beldenin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarının hazırlanmadığı görülmüştür.

5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun “Acil durum plânlaması” başlıklı 53’üncü maddesinde “*Belediye; yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla beldenin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarını yapar, ekip ve donanımı hazırlar.*

Acil durum plânlarının hazırlanmasında varsa il ölçeğindeki diğer acil durum plânlarıyla da koordinasyon sağlanır ve ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleriyle üniversitelerin ve diğer mahallî idarelerin görüşleri alınır.

Plânlar doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak ikinci fıkrada sayılan idareler, kurumlar ve örgütlerle ortak programlar yapılabilir.

Belediye, belediye sınırları dışında yangın ve doğal afetler meydana gelmesi durumunda, bu bölgelere gerekli yardım ve destek sağlayabilir.” hükmü yer almaktadır.

İdare, yukarıda açıklanan tespit için yazılı cevabında, bulguda yer alan hususların yerine getirileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, yukarıdaki mevzuata istinaden beldenin özelliklerini de dikkate alarak afet ve acil durum plânlarının en kısa sürede hazırlanması, gerekli ekip ve donanım hazırlıkları ile diğer çalışmaların yapılması gerekmektedir.

BULGU 23: Sosyal Denge Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması

Belediye ile yetkili sendika arasında yapılan Sosyal denge ödenmesine ilişkin sözleşmeye toplu sözleşmenin konusu olmayan ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’na aykırılık oluşturan hükümlerin konulduğu görülmüştür.

4688 sayılı Kanunu’nun “Mahalli İdarelerde Sözleşme imzalanması” başlıklı 32’nci maddenin birinci fıkrasında, “27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediyelerde belediye başkanı, il özel idaresinde vali arasında toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilir.” hükmü; ikinci fıkrasında, “Yapılacak sözleşme, toplu sözleşme dönemi ile sınırlı olarak uygulanır ve sözleşme süresi hiçbir şekilde izleyen mahalli idareler genel seçimi tarihini geçemez. Mahalli idareler genel seçim tarihini izleyen üç ay içerisinde de toplu sözleşme dönemiyle sınırlı olmak üzere sözleşme yapılabilir. Bu sözleşmeye dayanılarak yapılan ödemeler kazanılmış hak sayılmaz.” hükmü yer almaktadır.

Belediye ile yetkili Sendika arasında 03.06.2024 tarihinde imzalanan ve 03.06.2024-31.12.2025 tarihleri arasında uygulanacak sosyal denge sözleşmesinin incelenmesi neticesinde; Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesi’nde, yukarıda belirtilen Kanunlar ve Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme hükümlerine aykırı olarak; “İşverenin Hak ve Yükümlülükleri”, “Sendika ile Üyelerinin Hak ve Yükümlülükleri”, “Sendikal Çalışmalar”,

“Sosyal Haklar ve Eğitim”, “İşyerine Geliş ve Gidiş İçin Servis Hizmeti”, “İşyeri Kurulu gibi başlıklar altında ifadelere yer verildiği tespit edilmiştir.

Sözleşmenin 13’üncü madde metninde yer alan “Yeni bir sosyal denge tazminatı sözleşmesi imzalanana kadar, süresi sona eren bu sosyal denge tazminatı sözleşmesi imzalanana kadar, süresi sona eren bu sosyal denge tazminatı sözleşmesinin yürürlüğü devam eder.” ifadesi 4688 sayılı Kanun’un 32’nci maddesinin ikinci paragrafında yer alan sözleşmenin toplu sözleşme dönemi ile sınırlı olarak uygulanacağı hükmüne aykırılık oluşturmaktadır.

İdare, yukarıda açıklanan tespit için yazılı cevabında, bulguda yer alan hususların yerine getirileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, yetkili sendika ile yapılacak sosyal denge tazminatı sözleşmelerinde konusu ile bağdaşmayan hükümlere yer verilmemesi gerekmektedir.

BULGU 24: Kalkınma Ajanslarına Ait Payların Kamu İdareleri Payları Hesabında İzlenmemesi

İdare tarafından muhasebe kayıtlarında Kalkınma Ajansları paylarının, 363-Kamu İdareleri Payları Hesabında izlenmediği görülmüştür.

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Hizmetlerine İlişkin Kanun’un 19’uncu maddesinde, ajanslara, belediyelerin bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir oranında payın cari yıl bütçesinden aktarılacağı, Cumhurbaşkanı’nın belediyeler için belirlenen oranı yarısına kadar indirmeye ya da Kanunda belirlenen oranına kadar yükseltmeye yetkili olduğu belirtilmiştir. 2.7.2018 tarihli 703 sayılı KHK’nin 75 inci maddesiyle; bu maddede yer alan ve “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir. Bakanlar Kurulunun 2011/2168 sayılı kararı ile maddede geçen yüzde bir oranı yarıya indirilmiş ve belediyelerin bütçe gelirleri üzerinden kalkınma ajanslarına aktaracakları pay oranı binde beş olarak belirlenmiştir

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 276’ncı maddesinde; 363- Kamu İdareleri Payları Hesabının, bütçe geliri olarak nakden veya mahsuben tahsil edilip, özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarların izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmektedir.

Aynı Yönetmeliğin “Hesabın işleyişi” başlıklı 277’nci maddesinde ise; bütçe geliri olarak tahsil edilip, özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan

tutarların bir taraftan 363-Kamu İdareleri Payları Hesabına alacak, 630-Giderler Hesabına borç; diğer taraftan 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak, 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç kaydedileceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca 363-Kamu İdareleri Payları Hesabındaki kayıtlı tutarlardan nakden veya mahsuben ödenen tutarların bu hesaba borç, 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

İdarede muhasebe kayıtları incelendiğinde 2024 yılı için Kalkınma Ajansları için pay ayrılmamış olduğu görülmüştür.

İdare, yukarıda açıklanan tespit için yazılı cevabında, bulguda yer alan hususların yerine getirileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, belediyenin yukarıdaki mevzuata uygun olarak hesaplayacağı kalkınma ajans payını ayırması ve 363-Kamu İdareleri Payları Hesabında izlemesi gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>